

Granskningsredogörelse

Insatser för att motverka oegentligheter inom bolagskoncernen

Skellefteå Stadshus AB

Bo Rehnberg
Cert. kommunal revisor
Mars 2014

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	2
2.1.	Bakgrund	2
2.2.	Syfte och revisionsfråga.....	2
2.3.	Revisionskriterier	2
2.4.	Metod och avgränsning	2
3.	Granskningsresultat	3
3.1.	Riskbedömning.....	3
3.2.	Moderbolagets styrning.....	3
3.3.	Uppföljning och återrapportering från dotterbolag.....	4

1. *Sammanfattning*

På uppdrag av lekmannarevisorn i Skellefteå Stadshus AB har PwC genomfört en granskning av den interna kontrollen för att motverka oegentligheter inom bolagskoncernen.

Utifrån genomförd granskning görs en sammantagen revisionell bedömning att den interna kontrollen i vissa avseenden är tillräcklig, men att den kan vidareutvecklas inom området. Bedömningen baseras på följande granskningsiakttagelser:

- Moderbolaget har genomfört riskbedömningar när det gäller att motverka oegentligheter inom bolagskoncernen. Riskanalyser har utförts i samband med upprättande av koncernens uppförandekod samt plan för intern kontroll
- Styrelsen har fattat beslut om uppförandekod samt uppdragit till dotterbolagen att utforma kompletterande riktlinjer där så krävs. En brist är att moderbolaget inte formellt bundit dotterbolagen till att följa bolagskoncernens regelverk inom området
- Uppföljning och återrapportering från dotter- till moderbolag är inte i alla avseenden tillräcklig. Det kan inte styrkas att bolaget begär och får en systematisk rapportering från dotterbolagen när det gäller arbetet mot att motverka oegentligheter inom bolagskoncernen. Detta gäller t ex riskanalyser, förebyggande arbete och tillämpning av koncernens uppförandekod.

För att utveckla den interna kontrollen inom området lämnas följande rekommendationer:

- Moderbolaget utvecklar sin styrning och kontroll hur bolagskoncernen på ett systematiskt och dokumenterat sätt arbetar med riskbedömningar med avseende på oegentligheter. Detta kan med fördel ske i samband med upprättande av årliga internkontrollplaner inom bolagskoncernen
- Vidareutveckla ägardirektiv till dotterbolagen. Detta kan dels ske genom att införa en skrivning att bolagen är skyldiga att tillämpa policies och riktlinjer för bolagskoncernen som beslutas av moderbolaget. Dels bör det prövas om ägardirektiven ska göras mer detaljerade när det gäller återrapportering från dotter- till moderbolag. Dotterbolagens återrapportering syftar bl a till att utgöra underlag för Skellefteå Stadshus att bedöma hur moderbolaget fullgör sitt kommunala uppdrag, d v s skapa en effektiv kommunal styrning inom bolagskoncernen

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Lekmannarevisorn har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det angeläget att göra en granskning av moderbolagets insatser för att motverka olika former av oegentligheter inom bolagskoncernen.

Bedrägerier och oegentligheter inträffar då och då i offentliga verksamheter. Förutom ekonomisk skada kan det även orsaka förtroendeskada för verksamheten. De händelser som figurerat i media senaste åren har bland annat medfört att fokus i allt högre grad riktas mot de förebyggande insatserna inom området.

Ansvaret för att verkställa och bedriva bolagets verksamhet i enlighet med lagstiftning och ägardirektiv vilar på bolagsstyrelse och VD.

2.2. Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att pröva om den interna kontrollen avseende oegentligheter är tillräcklig. Granskningen tar utgångspunkt från aktiebolagslagens tionde kapitel. Följande revisionsfrågor ska besvaras:

- Har moderbolaget genomfört riskbedömningar på området?
- Är styrelsens styrning, i form av direktiv till dotterbolagen som rör området, tillräcklig?
- Är uppföljning och återrapportering från dotter- till moderbolag avseende risker, förebyggande arbete och eventuella händelser tillräcklig?

2.3. Revisionskriterier

Följande dokumentation utgör revisionskriterier i granskningen:

- Bolagsinterna regler och riktlinjer som rör granskningsområdet
- Reglemente för intern kontroll (fastställt av kommunfullmäktige i Skellefteå kommun)

2.4. Metod och avgränsning

Analys av relevant dokumentation samt intervju med VD.

I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2013. I övrigt se revisionsfråga.

3. Granskningsresultat

3.1. Riskbedömning

Av aktiebolagslagen framgår att styrelsen har ett ansvar att skapa en tillfredsställande kontroll inom bolaget.

Skellefteå Stadshus har hösten 2012 beslutat att all verksamhet inom Skellefteå Stadshus-koncernen ska följa den sk uppförandekoden som fastställts av Institutet mot mutor. I koden ges exempel på förebyggande åtgärder för att motverka oegentligheter. Till exempel kan företagen ta fram policies/riktlinjer för området, som bl a reglerar hur verksamheten ska arbeta med riskbedömningar.

Vid intervju framkommer att beslut om att tillämpa uppförandekoden har baserats på en riskbedömning. Riskbedömningen har framför allt tagit utgångspunkt från de bedrägerier och oegentligheter som inträffat i andra kommuner/kommunägda bolag.

Granskningen visar att det löpande arbetet med riskbedömning inom området sker i samband med upprättande/uppföljning av plan för intern kontroll för Skellefteå Stadshus AB. Arbetet med dessa planer utförs huvudsakligen av bolagets ekonom.

Revisionell bedömning: Bolaget har genomfört riskbedömningar inom området. Bedömningen baseras på att bolaget kan verifiera att det utförts riskanalyser i samband med upprättande av koncernens uppförandekod samt plan för intern kontroll.

För framtiden föreslås att moderbolaget utvecklar sin styrning och kontroll hur bolagskoncernen på ett systematiskt och dokumenterat sätt arbetar med riskbedömningar inom området. Detta kan med fördel ske i samband med upprättande av årliga internkontrollplaner inom bolagskoncernen.

3.2. Moderbolagets styrning

Ägarens uppdrag till Skellefteå Stadshus regleras i ägardirektiv mm. Av dessa styrdokument framgår följande:

- Bolagets huvuduppdrag – kommunalt ändamål – är att skapa en effektiv kommunal styrning inom Skellefteå Stadshus-koncernen. Detta ska ske genom samordning och ägarstyrning (bolagsordning)
- Styrelse och nämnder ska på ett planlagt sätt arbeta med att följa upp den interna kontrollen. Planlagda kontroller ska baseras på en bedömning av risk och väsentlighet (reglemente för intern kontroll)
- Endast genom beslut på årsstämman kan bolagets ägare ge bindande direktiv till bolaget (ägarpolicy)

Av bolagets interna styrdokument framgår att i styrelsens uppdrag ingår att fastställa mål, policies och planer för bolaget/bolagskoncernen.

Styrelsens styrning inom området har kommit till uttryck i samband med beslut (2012-09-19) om att Stadshus-koncernen ska följa Institutet mot mutors uppförandekod. Styrelsen beslutar vid samma tillfälle att uppdra till dotterbolagen att utforma kompletterande riktlinjer där så krävs. Det kan inte styrkas att dotterbolagen – genom beslut på årsstämma – blivit formellt bundna till detta direktiv.

Därutöver kan det inte styrkas att moderbolagets styrelse utövat någon påtaglig styrning inom området. En genomgång av ägardirektiv till dotterbolagen visar följande:

- Direktiv *saknas* att dotterbolagen generellt är skyldiga att följa övergripande policier och riktlinjer för bolagskoncernen som beslutas av Skellefteå Stadshus AB
- Direktiv *saknas* att dotterbolagen är skyldiga att följa Skellefteå Stadshus-koncernens uppförandekod
- Direktiv *finns* att dotterbolagen ska följa vissa angivna riktlinjer som utfärdats av kommunfullmäktige (finansiell verksamhet, personal mm)

Styrelsen har under granskningsperioden inte utövat någon styrning när det gäller dotterbolagens tillämpning av kommunfullmäktiges reglemente för intern kontroll. I sammanhanget noteras att bolagets styrelse under granskningsperioden fastställt internkontrollplan 2013 respektive 2014 för Skellefteå Stadshus AB.

Revisionell bedömning: Bolagsstyrelsens styrning inom området bedöms i stort vara tillräcklig. Bedömningen baseras på att styrelsen fattat beslut om uppförandekod samt uppdragit till dotterbolagen att utforma kompletterande riktlinjer där så krävs. En brist är att moderbolaget inte formellt bundit dotterbolagen till att följa bolagskoncernens uppförandekod.

För framtiden föreslås att det i ägardirektiv till dotterbolagen införs en skrivning att bolagen är skyldiga att tillämpa policier och riktlinjer för bolagskoncernen som beslutas av moderbolaget.

3.3. Uppföljning och återrapportering från dotterbolag

Av ägardirektiv till Skellefteå Stadshus framgår att bolagets styrelse årligen ska redovisa hur bolaget har fullgjort sitt kommunala uppdrag, d v s skapa en effektiv kommunal styrning inom bolagskoncernen. För att bedöma detta krävs en systematisk uppföljning och återrapportering från dotterbolagen.

Granskningen visar att moderbolagets styrelse – i samband med beslut om införande av uppförandekod – inte närmare reglerat formerna för hur arbetet med att motverka oegentligheter inom bolagskoncernen ska återrapporteras till moderbolaget.

I ägardirektiv till dotterbolagen anges att respektive bolag ska hålla moderbolaget väl informerad om sin verksamhet. Ägardirektiven innehåller inga särskilda krav på

återrapportering i fråga om effektiv kommunal styrning, följsamhet till bolagskoncernens policydokument eller arbetet med att motverka oegentligheter.

Granskningen visar att styrelsen i januari 2014 fått rapportering om utfört internkontrollarbete i dotterbolagen. Rapporteringen tar utgångspunkt från respektive bolags internkontrollplaner. Vår granskning visar följande:

- Samtliga fem bolag har upprättat internkontrollplaner för år 2013
- I fyra bolag kontrolleras efterlevnad av policies, regler och anvisningar. Utifrån lämnad dokumentation kan det inte styrkas att dessa kontroller innefattar följsamhet till koncernens uppförandekod
- Moderbolagets styrelse beslutar att notera hur dotterbolagen bedriver internkontrollarbetet

I samband med årsbokslut inom bolagskoncernen tar företrädare för moderbolaget del av revisionens granskningsresultat i dotterbolagen, t ex i fråga om intern kontroll.

Granskningen visar att uppföljning och återrapportering från dotterbolagen till moderbolag även sker i samband med koncernträffar för VD respektive ekonomer. Vid dessa träffar diskuteras bl a ärenden som rör intern kontroll. VD-gruppen har även en beredande roll inför styrelsemöten i moderbolaget Skellefteå Stadshus.

Revisionell bedömning: Granskningen visar att moderbolaget under granskningsperioden fått rapportering från dotterbolagen avseende uppföljning av internkontrollplaner 2013. Trots detta görs en sammantagen bedömning att uppföljning och återrapportering från dotter- till moderbolag inte i alla avseenden är tillräcklig. Bedömningen baseras på att Skellefteå Stadshus inte i tillräcklig grad kan verifiera att den begär och får en systematisk rapportering från dotterbolagen när det gäller arbetet mot att motverka oegentligheter inom bolagskoncernen. Detta gäller t ex riskanalyser, förebyggande arbete och tillämpning av koncernens uppförandekod.

För framtiden bör bolaget pröva om ägardirektiven ska göras mer detaljerade när det gäller återrapportering från dotter- till moderbolag. Dotterbolagens återrapportering syftar bl a till att utgöra underlag för Skellefteå Stadshus att bedöma hur moderbolaget fullgör sitt kommunala uppdrag, d v s skapa en effektiv kommunal styrning inom bolagskoncernen.

2014-03-14

Bo Rehnberg

Projekt- och uppdragsledare